

Vážení čtenáři,

v době uzávěrky tohoto čísla Transfuze a hematologie dnes (těsně po velikonočních svátcích) jsme v redakci zvažovali otištění rukopisu připraveného skupinou autorů pod vedení profesora Zdeňka Ráčila, věnovaného postupům při péči o naše pacienty v období pandemie SARS-Cov-2. Nakonec jsme se rozhodli jej v časopise nepublikovat a omezit se na následující úvodník. Věříme, že jste všichni měli v mezidobí dostatek možností se se zmiňovaným doporučením skupiny expertů seznámit, ať už na internetových stránkách České hematologické společnosti nebo v druhém letošním čísle Newsletteru společnosti. Je pravděpodobné, že doporučení byla mezitím modifikována a autoři připravili další verze, v současné době to ale nevíme. Nevíme, nebo nejsme schopni odhadnout i další věci – nejzásadnějším znakem dnů, které právě prožíváme, je právě nejistota. Ta nás nicméně nesmí připravit o víru, že vše nakonec zvládneme. A k tomu Vám redakce časopisu přeje hodně sil a zdaru!

Edgar Faber

Určíte ste to pocítili na vlastnej koži – Vy, Vaši pacienti, rodiny, celé nemocnice a ambulancie – COVID-19 sa votrel do našich každodenných profesionálnych aj privátnych životov. Dlhé týždne premýšľame a hľadáme spôsoby ako v čase epidémie vírusu SARS-CoV-2 pokračovať v našej práci, starostlivosti o hematologických pacientov. Mnohí sme prešli rôznymi fázami od podceňovania „lokálnej“ čínskej záležitosti až po iracionálny strach. Ešte ťažšie to vnímajú naši pacienti. Hoci je údajov o COVID-19 u hematologických pacientov zatiaľ málo, dáta z Číny, Talianska a aj naše empirické znalosti nám hovoria o vyššom riziku komplikácií a dokonca mortality. Sme medzi dvoma mlynskými kameňmi – potrebou našich pacientov v diagnostike a liečbe ich ochorení a na druhej strane hrozbou vírusovej infekcie. Tým, že *evidence-based* informácií je zatiaľ pomerne málo, spoliehame sa na odporúčania alebo skôr usmernenia autorít, kolegov a na vlastné postupy. Predpokladám, že väčšina hematologických pracovísk, najmä centier, si vlastné postupy vytvorila ešte pred vstupom štátnych orgánov do riadenia epidémie. Porovnávanie a diskusia o optimálnych postupoch medzi hematologickými pracoviskami je súčasťou bežnej praxe v „mierových“ podmienkach, prečo by tomu tak nemalo byť aj dnes? Navyše, vývoj epidémie a poznatkov sa rýchlo mení, každá čerstvá informácia má veľkú hodnotu. Preto osobne vítam akúkoľvek odbornú diskusiu o praktických opatreniach a postupoch v starostlivosti o našich pacientov v čase COVID-19. Vzhľadom na dynamiku problému sme teraz odkázaní na webový priestor – surfujeme v otvorených databázach (chvályhodné sú odomknutia databáz vydavateľstiev a univerzít), pozeráme a počúvame webinary, využívame telemedicínu na kontakt s pacientami...

Primum non nocere má dnes možno ešte hlbší rozmer. Rozhodnutia o modifikácii diagnostického alebo liečebného postupu vzhľadom na epidémiu koronavírusu robíme každodenne. Snažíme sa ich robiť poctivo, zvažujeme riziká a výhody u každého pacienta individuálne. Či sme vybrali vždy najlepšie riešenie ukáže až čas. A poznámka na záver: Nedopustíme, aby nás, našich kolegov a našich pacientov ovládla covidofóbia. Nedopustíme, aby sme strácali pacientov nie pre COVID-19 ale pre strach z neho.

Luboš Drgoňa